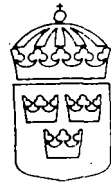


Bostadsutskottets betänkande

1987/88:9

om allmänna samlingslokaler (prop. 1987/88:100
delyvis)



BoU
1987/88:9

Sammanfattning

I betänkandet behandlas förslagen i budgetpropositionen i vad avser ramar och anslag för stödet till allmänna samlingslokaler jämte tre motioner.

Utskottet avstyrker inledningsvis en motion (m) om att samlingslokalstödet skall avvecklas. Även motioner (c) med förslag dels om ett utökad stöd, dels om ökade bidrag till riksorganisationerna för samlingslokaler avstyrks. Regeringens förslag tillstyrks i sin helhet av utskottet.

Reservationer från moderata samlingspartiets och centerpartiets ledamöter har avgivits till förmån för resp. motion.

ELFTE HUVUDTITELN

Propositionen

Regeringen har i proposition *1987/88:100* bilaga 13 (bostadsdepartementet) under B 10 och B 11 (s. 52–56) föreslagit

1. att riksdagen medger att beslut om anordningsbidrag m.m. för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1988/89 meddelas inom en ram om 28 000 000 kr.,
2. att riksdagen medger att beslut om upprustningsbidrag m.m. för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1988/89 meddelas inom en ram om 24 000 000 kr.,
3. att riksdagen medger att beslut om bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar under budgetåret 1988/89 meddelas inom en ram om 1 200 000 kr.,
4. att riksdagen för budgetåret 1988/89
 - a) till Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m. anvisar ett förslagsanslag om 70 000 000 kr.,
 - b) till Lån till allmänna samlingslokaler anvisar ett förslagsanslag om 10 000 000 kr.

Motionerna

1987/88:Bo247 av Rolf Dahlberg m.fl. (m) vari yrkas

18. att riksdagen beslutar att till anslaget B 10 Bidrag till allmänna samlingslokaler anslå 55 000 000 kr.

1987/88:Bo256 av Elving Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det statliga stödet till samlingslokalföreningarnas riksorganisationer.

BoU 1987/88:9

1987/88:Bo534 av Agne Hansson och Rosa Östh (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för handikappanpassning i vissa allmänna lokaler i linje med vad som anförts i motionen.

Utskottet

Samlingslokalstödet omfattning m.m.

Det statliga stödet till de allmänna samlingslokalerna utgår i form av anordningsbidrag, inventariebjudrag, upprustningsbidrag samt energisparbidrag. Därutöver lämnas bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar. Stödet begränsas av de ramar för beslut om stöd som riksdagen årligen fastställer. Upprustningsbidrag för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler lämnas dock utan någon rambegränsning.

Med hänvisning till den goda tillgången på allmänna samlingslokaler och till en hårt ansträngd offentlig ekonomi läggs i motion Bo247 (m) yrkande 18, såvitt nu är i fråga, fram förslag om en *avveckling av stödet till allmänna samlingslokaler*. Stödet till den del det avser handikappanpassning av folkparksteatrar biträds dock av motionärerna. Enligt motionärerna har anskaffandet och upprustningen av de allmänna samlingslokalerna, mycket på grund av det generösa statliga stödet, haft hög prioritet i kommunerna. Det kan enligt deras mening därför ifrågasättas om inte ambitionerna i detta avseende varit alltför höga eftersom lokalerna utnyttjas dåligt.

Bostadsutskottet har under en följd av år haft att behandla motionsyrkanden om att samlingslokalstödet skall avvecklas (se bl.a. BoU 1984/85:11 s. 2, BoU 1985/86:14 s. 2 samt BoU 1986/87:10 s. 82). Vad utskottet härvid har anført om de allmänna samlingslokalernas betydelse i samhället och om statens ansvar i sammanhanget står fast. Bostadsutskottet vidhåller sålunda sin tidigare uppfattning att samhället även fortsättningsvis bör ge ett stöd som möjliggör att allmänna samlingslokaler kommer till stånd, förbättras och bevaras. Utskottet har för sin del inte heller funnit belägg för att lokalerna skulle utnyttjas dåligt. Motion Bo247 (m) yrkande 18, såvitt nu är i fråga, avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

I motion Bo534 (c) föreslås införandet av ett *stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler*. Enligt motionärerna är det en angelägen uppgift att anpassa offentliga miljöer och allmänna lokaler så att de blir tillgängliga för besökare med handikapp. Med hänvisning härtill föreslås därför att de allmänna lokaler som i dag saknar stöd, dvs. föreningslokaler och andra liknande lokaler, skall få ett stöd med samma utformning som stödet till handikappupprustning av allmänna samlingslokaler.

Vid sin behandling av motsvarande motionsyrkande under föregående riksmöte (BoU 1986/87:10 s. 83) uttryckte bostadsutskottet sin principiella uppfattning att det är en angelägen uppgift att anpassa bl.a. offentliga miljöer

så att de blir tillgängliga också för personer med olika handikapp. Denna uppfattning står oförändrat fast. Det är enligt utskottets mening av största betydelse att tillgängligheten i samhället i sin helhet och då inte minst i den byggda miljön förbättras. Härigenom ges handikappade samma möjligheter som andra att delta i samhälls- och föreningslivet på sina egna villkor och under likartade förutsättningar. Handikappade har naturligtvis samma rättigheter som alla andra att kunna leva ett fritt och oberoende liv som ger möjlighet till självförverkligande och gemenskap. Utskottet vill för sin del också understryka att samhället vidtagit en rad olika åtgärder för att åstadkomma en ökad tillgänglighet. Dessa åtgärder har avsett såväl tvingande lagregler som stimulansåtgärder av olika slag. Det statliga stödet till handikappanpassning av de allmänna samlingslokaler och av folkparks-teatrarna är ett uttryck härför.

Enligt bostadsutskottets mening har bl.a. genom de ovan redovisade åtgärderna förutsättningar skapats för att handikappade i ökad utsträckning skall kunna ta aktiv del i föreningsaktiviteter liksom andra gemensamma aktiviteter på samma villkor som andra. Åtgärderna innebär att tillgängligheten i bl.a. lokalbeståndet förbättras i takt med att nya lokaler tillkommer och befintliga lokaler renoveras. Utskottet är mot bakgrund härav och med hänvisning till de anspråk som redan nu ställs på samlingslokalstödet inte nu berett att förorda ett utökat statligt stöd för anpassning av bl.a. föreningslokaler. Motion Bo534 (c) avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

En del av det statliga samlingslokalstödet utgörs av det verksamhetsbidrag som utgår till de fyra riksorganisationerna för allmänna samlingslokaler – Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets hus-föreningarnas riksorganisation, Riksföreningen Våra gårdar samt Folkparkernas riksorganisation. Bidraget utgår för sådant arbete som organisationerna utför i anslutning till samlingslokalstödet. För innevarande budgetår förordar bostadsministern att *bidrag till riksorganisationerna* skall utgå med sammanlagt 3 040 000 kr., varav 200 000 kr. skall få användas för sådant tekniskt/ekonomiskt utrednings- och projekteringsarbete som utförs av organisationerna gemensamt.

I motion Bo256 (c) hävdas att den långa kö av projekt som väntar på samlingslokalstöd och de många projekt som planeras runt om i landet kräver allt större insatser från riksorganisationerna. Med hänvisning härtill förordas att det statliga bidraget till riksorganisationerna skall höjas till sammanlagt 3 200 000 kr. Av detta belopp skall enligt förslaget 300 000 kr. avse organisationernas gemensamma projekteringsarbete.

Det projekteringsarbete m.m. som riksorganisationerna för samlingslokaler utför är naturligtvis av stor betydelse för att lämpliga projekt tas fram och kommer till utförande. Det statliga stödet för detta arbete är också uttryck härför. Utskottet vill för sin del dessutom framhålla att regeringens förslag innebär en inte oväsentlig ökning av bidraget till riksorganisationerna för budgetåret 1988/89 jämfört med det stöd som utgår under innevarande budgetår. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett biträda förslaget i motion Bo256 (c) om att stödet skall ökas ytterligare. Motionen avstyrks.

Vad i budgetpropositionen föreslagits beträffande *ramar för beslut om anordningsbidrag och upprustningsbidrag* tillstyrks av utskottet. Motion Bo247 (m) yrkande 18, såvitt nu är i fråga, avstyrks med hänvisning till vad som ovan anförts.

Regeringens förslag avseende *ramar i övrigt* tillstyrks av utskottet.

Även i vad avser *anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler* tillstyrks förslaget i budgetpropositionen. Också i detta fall avstyrks motion Bo247 (m) yrkande 18, såvitt nu är i fråga, med hänvisning till det ovan anförda.

Vad i regeringsprotokollet föreslagits beträffande *anslag i övrigt* tillstyrks av utskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avveckling av stödet till allmänna samlingslokaler* att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo247 yrkande 18 såvitt nu är i fråga.

2. beträffande *stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler* att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo534.

3. beträffande *bidrag till riksorganisationerna* att riksdagen avslår motion 1987/88:Bo256.

4. beträffande *ramar för beslut om anordningsbidrag och upprustningsbidrag* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Bo247 yrkande 18 såvitt nu är i fråga medger att beslut om

a) anordningsbidrag m.m. för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1988/89 meddelas inom en ram om 28 000 000 kr.,

b) upprustningsbidrag m.m. för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1988/89 meddelas inom en ram om 24 000 000 kr.,

5. beträffande *ramar i övrigt* att riksdagen med bifall till regeringens förslag medger att beslut om bidrag för handikappanpassning av folkparksteatrar under budgetåret 1988/89 meddelas inom en ram om 1 200 000 kr.,

6. beträffande *anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Bo247 yrkande 18 såvitt nu är i fråga för budgetåret 1988/89 till *Bidrag till allmänna samlingslokaler m.m.* anvisar ett förslagsanslag om 70 000 000 kr.,

7. beträffande *anslag i övrigt* att riksdagen med bifall till regeringens förslag för budgetåret 1988/89 till *Lån till allmänna samlingslokaler* anvisar ett förslagsanslag om 10 000 000 kr.

Stockholm den 3 mars 1988

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Magnus Persson (s), Erling Bager (fp), Per Olof Håkansson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Margareta Palmqvist (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Bertil Danielsson (m), Rune Evensson (s), Tore Claesson (vpk), Berit Bölander (s) och Eva Rydén (c).

Reservationer

1. Avveckling av stödet till allmänna samlingslokaler (mom. 1)

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Bostadsutskottet har" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

I en reservation (m) till bostadsutskottets betänkande BoU 1986/87:10 erinrades om följande:

Redan år 1942 fattade statsmakterna beslut om ett statligt ekonomiskt stöd till de allmänna samlingslokalerna. Alltsedan dess har samhället genom generösa bidrag och lån stimulerat byggandet och underhållet av sådana lokaler. Denna långvariga och kontinuerliga stödgivning har fått till följd att vi i dag har ett rikligt samlingslokalsbestånd av i huvudsak mycket god standard. Det framstår därmed som klart att stödet i stor utsträckning haft sin avsedda verkan att genom lokalerna praktiskt främja föreningslivet. Som framhålls i motion 2139 (m) har stödet bidragit till att åtgärder i samlingslokalsbeståndet fått hög prioritet i kommunerna. Det kan ifrågasättas om inte ambitionerna varit alltför höga. Inte minst har de under senare år av sysselsättningsskäl vidtagna ramvidgningarna medverkat härtill. Den höga ambitionsnivån har i många fall lett till en överetablering som medfört att lokalerna utnyttjas dåligt, vilket i sin tur skapat ekonomiska problem för många samlingslokalägande föreningar och stiftelser. Kommunerna har därför i allt större utsträckning tvingats att ta över ansvaret för samlingslokalerna. Det framstår mot bakgrund härav som nödvändigt att få till stånd en ökad användning av det befintliga lokalbeståndet. Detta kan t.ex. ske genom ett ökat samarbete och samutnyttjande mellan olika föreningar. Det torde enligt utskottets uppfattning finnas goda möjligheter att använda nuvarande lokaler på ett effektivare sätt. Utskottet vill i detta sammanhang också peka på den resurs som skolans lokalbestånd utgör. Skolans lokaler bör utanför ordinarie skoltid i ökad utsträckning kunna användas för föreningslivets behov.

Vad nu återgivits står fast. Stödet till de allmänna samlingslokalerna bör sålunda avvecklas fr.o.m. den 1 juli 1988 i enlighet med förslaget i motion Bo247 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avveckling av stödet till allmänna samlingslokaler* att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Bo247 yrkande 18 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler (mom. 2, motiveringen)

BoU 1987/88:9

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Vid sin" och på s. 3 slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion Bo247 (m) framförda uppfattningen att samlingslokalstödet bör avvecklas. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett att förorda införandet av ett nytt stöd med en motsvarande utformning i enlighet med vad som föreslås i motion Bo534 (c). Motionen avstyrks.

3. Stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler (mom. 2)

Agne Hansson och Eva Rydén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Vid sin" och på s. 3 slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Bo534 (c) är det en angelägen och viktig uppgift att anpassa offentliga miljöer och allmänna lokaler så att de blir tillgängliga också för besökare med handikapp. Härigenom ges handikappade samma möjligheter som andra att delta i samhälls- och föreningslivet på sina egna villkor och under likartade förutsättningar. Handikappade har naturligtvis samma rättigheter som alla andra att kunna leva ett fritt och oberoende liv som ger möjlighet till självförverkligande och gemenskap. Det är enligt utskottets mening därför av största betydelse att tillgängligheten i samhället i sin helhet och då inte minst i den byggda miljön förbättras. Från samhällets sida har också olika åtgärder vidtagits för att åstadkomma en förbättrad tillgänglighet. När det gäller andra lokaler än allmänna samlingslokaler, dvs. föreningslokaler och liknande lokaler, tvingas utskottet emellertid konstatera att det i dag inte finns några som helst stimulansåtgärder för att få till stånd en förbättrad tillgänglighet.

Med avseende på det stora värde som ligger i att alla ges möjlighet att aktivt delta i föreningslivet finns det enligt bostadsutskottets mening anledning att införa ett statligt stöd för handikappanpassning också av allmänna lokaler i enlighet med vad som föreslås i motion Bo534 (c). Såsom förordas i motionen bör stödet ges en utformning som motsvarar det för handikappanpassning av allmänna samlingslokaler. Administrationen av stödet bör därmed också kunna åvila samlingslokaldelegationen.

Vad utskottet nu med anledning av motion Bo534 (c) anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *stöd till handikappanpassning av andra lokaler än allmänna samlingslokaler*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Bo534 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Bidrag till riksorganisationerna (mom. 3, motiveringen)

BoU 1987/88:9

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Det projekteringsarbete" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

I enlighet med vad som föreslås i motion Bo247 (m) bör enligt utskottets mening stödet till de allmänna samlingslokalerna avvecklas. Förslaget i motion Bo256 (c) saknar därmed aktualitet. Motionen avstyrks.

5. Bidrag till riksorganisationerna (mom. 3)

Agne Hansson och Eva Rydén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Det projekteringsarbete" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar motionärens uppfattning att verksamhetsbidraget till riksorganisationerna bör ökas. Enligt utskottets mening utgör ett utökad bidrag en nödvändig förutsättning för att organisationernas arbete med ineliggande och planerade projekt skall kunna fortgå i en tillräcklig omfattning. I enlighet med förslaget i motion Bo256 (c) bör sålunda verksamhetsbidraget till riksorganisationerna ökas till 3 200 000 kr. för budgetåret 1988/89. Av denna summa bör 300 000 kr. avse sådant tekniskt/ekonomiskt utrednings- och projekteringsarbete som utförs av organisationerna gemensamt. Utskottets ställningstagande i denna del bör ges regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *bidrag till riksorganisationerna*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Bo256 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Ramar för beslut om anordningsbidrag och upprustningsbidrag (mom. 4)

Under förutsättning av bifall till reservation 1.

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Vad i budgetpropositionen" och slutar med "ovan anförts" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslaget i motion Bo247 (m) om att samlingslokalstödet skall avvecklas. Några ramar för verksamheten behöver därmed inte heller fastställas. Regeringens förslag till ramar avstyrks med hänvisning härtill. Motion Bo247 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga tillstyrks.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *ramar för beslut om anordningsbidrag och upprustningsbidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Bo247 yrkande 18 såvitt nu är i fråga avslår regeringens förslag,

7. Anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler (mom. 6)

BoU 1987/88:9

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Rolf Dahlberg, Knut Billing och Bertil Danielsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Även i" och slutar med "ovan anförda" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom förslaget i motion Bo247 (m) om att samlingslokalstödet skall avvecklas. Anslaget till bidrag till allmänna samlingslokaler kan därmed minskas i enlighet med förslaget i samma motion. Utskottet tillstyrker motion Bo247 (m) yrkande 18 såvitt nu är i fråga. Regeringens förslag avstyrks.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslag till bidrag till allmänna samlingslokaler* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Bo247 yrkande 18 såvitt nu är i fråga och med anledning av regeringens förslag för budgetåret 1988/89 till *Bidrag till allmänna samlingslokaler* anvisar ett förslagsanslag om 55 000 000 kr.,